

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики**

**«Територіальне планування соціальної інфраструктури м. Івано-
Франківськ»**

**Кваліфікаційна робота
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)**

Виконав:

Студент 4 курсу, 402 групи
Спеціальності «Географія 106»
ОПП «Регіональний розвиток і
просторове планування»

Клейнота Віктор Ігорович

Керівник:

Костащук Володимир Іванович

До захисту допущено на засіданні кафедри

Протокол № ____ від _____ 2025 р.

Зав. кафедрою _____ проф. Костащук І.І.

Чернівці – 2025

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	3
Abstract	4
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	8
1.1 Теоретичні основи дослідження соціальної інфраструктури	8
1.2. Методи дослідження соціальної інфраструктури	11
1.3 Роль соціальної інфраструктури в підвищенні якості життя населення.....	13
РОЗДІЛ 2. Суспільно-географічні передумови розвитку соціальної інфраструктури.....	16
2.1. Природньо-географічне положення міста Івано-Франківськ.....	16
2.2. Соціально-економічне положення міста Івано-Франківськ	18
Основні економічні галузі Івано-Франківська	19
2.3 Транспортно-географічне положення міста Івано-Франківськ	21
Висновки	26
2.4 Соціально-економічні передумови формування соціальної інфраструктури	27
Висновки	32
РОЗДІЛ ІІІ. СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬК.....	33
3.1 Територіальна організація соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ.....	33
3.2 Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ.....	37
3.3 Проблеми соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ.....	40
Таблиця 3.4.....	44
SWOT-аналіз розвитку соціальної інфраструктури м. Івано-Франківськ.....	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

АНОТАЦІЯ

Клейнота Віктор

Здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 106 Географія

ОП «Регіональний розвиток і просторове планування»

Кафедра географії України та регіоналістики

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

м. Чернівці

Україна, 2025

Територіальне планування соціальної інфраструктури м. Івано-Франківськ

Анотація. У роботі досліджено сучасний стан соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ у контексті її територіальної організації. Проаналізовано теоретичні підходи до вивчення соціальної інфраструктури, розглянуто природно-географічні, соціально-економічні та транспортно-географічні передумови, що формують її просторову структуру. Оцінено чинники, які впливають на якість життя населення та доступність соціальних послуг у місті. У роботі охарактеризовано поточні проблеми розвитку освітніх, медичних, культурних і рекреаційних об'єктів, з урахуванням демографічних змін та фінансових обмежень. Проведено SWOT-аналіз та виявлено диспропорції у забезпеченні послугами в різних районах міста. Запропоновано стратегії вдосконалення територіального планування соціальної інфраструктури, зокрема концепцію «15-хвилинного міста», розвиток локальних центрів і цифрову трансформацію управління інфраструктурою. Робота має практичне значення для фахівців з урбаністики, просторового планування, органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, територіальне планування, Івано-Франківськ, урбаністика, якість життя, просторовий розвиток.

ABSTRACT

Kleynota Viktor

Applicant for the first (bachelor's) level of higher education in specialty 106 Geography

OP “Regional Development and Spatial Planning”

Department of Geography of Ukraine and Regional Studies

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

m. Chernivtsi

Ukraine, 2025

Abstract. This bachelor’s thesis examines the territorial planning of social infrastructure in the city of Ivano-Frankivsk as a key component of improving quality of life and creating a balanced urban environment. The relevance of the topic is driven by the growing need to modernize infrastructure in response to socio-economic, demographic, and environmental challenges.

The research analyzes the theoretical foundations of the concept of “social infrastructure,” including its structure, functions, and role in urban development. The thesis outlines the socio-geographic conditions influencing the development of Ivano-Frankivsk's infrastructure, such as its physical geography, transport network, and socio-economic position. A spatial analysis of social infrastructure objects is conducted, highlighting their distribution across city districts and identifying key problems and imbalances in service provision.

A SWOT analysis of the current state of social infrastructure is presented, defining its strengths, weaknesses, opportunities, and threats. Special attention is given to the “15-minute city” concept as a practical model to ensure spatial accessibility of public services. The study offers recommendations for improving territorial

planning, including the development of local multifunctional service centers, expanding the networks of schools and healthcare facilities, investing in recreational infrastructure, and introducing digital tools for managing the social sector.

The practical value of the research lies in its potential use for developing programs aimed at the social and territorial development of the Ivano-Frankivsk urban community.

Keywords: social infrastructure, territorial planning, Ivano-Frankivsk, quality of life, spatial development, urban environment.

ВСТУП

Актуальність. Територіальне планування соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ є актуальною темою з кількох причин. По-перше, зростання населення та розвиток міста ставлять перед ним виклики щодо забезпечення належних умов життя для мешканців. Потреби у сфері освіти, медицини, культури та інших соціальних послуг зростають, тому необхідно ефективно планувати розвиток соціальної інфраструктури.

По-друге, зміни у суспільстві, технологічні прогреси та зміна потреб населення ставлять вимоги до модернізації соціальної інфраструктури. Інноваційні рішення, впровадження цифрових технологій та покращення якості послуг є важливими аспектами розвитку міста.

По-третє, забезпечення соціальної інфраструктури впливає на якість життя мешканців, їхню благополуччя та соціальну інклюзію. Наявність якісної освіти, доступної медичної допомоги, культурних закладів та інших соціальних послуг є важливими факторами для створення приємного та зручного середовища для проживання.

Таким чином, актуальність теми територіального планування соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ полягає в необхідності вирішення актуальних викликів і потреб мешканців, а також в адаптації до змін у суспільстві та технологічних тенденціях. Це сприятиме покращенню якості життя, розвитку міста та підвищенню соціальної сфери в цілому.

Метою дослідження є: аналіз становища сучасної соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ, включаючи соціально-економічне положення міста, транспортну доступність, проблеми соціального розвитку. Для досягнення мети поставлені і вирішені такі завдання:

- Проаналізувати теоретичні основи дослідження соціальної інфраструктури міста

- Загальне дослідження фізико-географічного положення Івано-Франківська

- Обґрунтування та дослідження сучасного стану соціального розвитку міста, його проблематику

Предмет дослідження: умови та перспективи територіального планування соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ

Об'єкт дослідження: Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ

Обсяг і структура роботи. Робота містить анотацію, вступ, три розділи з підрозділами, висновки та список використаних джерел і додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

1.1 Теоретичні основи дослідження соціальної інфраструктури

«Успішне функціонування соціальної сфери в ринкових умовах потребує необхідної соціальної інфраструктури. В сучасних умовах соціальна інфраструктура має особливу роль у формуванні і підтримці ресурсного, і перш за все трудового, потенціалу країни. Роль соціальної інфраструктури полягає в інтеграції інтересів господарюючих суб'єктів та інтересів державних структур в системі обслуговування економіки її галузей» [1]

Соціальна інфраструктура є складовою частиною соціальної сфери, яка забезпечує задоволення соціальних потреб населення в різних сферах життєдіяльності, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, культури, соціального забезпечення, житла, спорту, транспорту та ін. Соціальна інфраструктура включає будівлі, споруди, пристрої, мережі зв'язку, транспортні засоби та служби, що забезпечують задоволення соціальних потреб населення.

Соціальна інфраструктура має складну багаторівневу структуру, яка включає як матеріальні, так і нематеріальні компоненти. До основних складових належать:

- Матеріальна база – будівлі, споруди, транспортні мережі, комунікації, медичні заклади, школи, університети, культурні центри тощо.
- Організаційно-управлінські механізми – системи управління соціальними послугами, законодавче регулювання, фінансування, державні та громадські інституції.
- Кадровий потенціал – фахівці, які забезпечують функціонування інфраструктури (лікарі, вчителі, соціальні працівники, культурні діячі).

Кожен із цих елементів взаємопов'язаний, і їх ефективність визначає якість життя населення. [12]

Значення соціальної інфраструктури полягає в тому, що вона створює умови для розвитку суспільства та підвищення якості життя людей. Згідно з дослідженнями, розвиток соціальної інфраструктури сприяє зниженню рівня бідності, підвищенню соціальної захищеності населення та забезпеченню доступу до якісної медичної допомоги, освіти та культурних послуг.

Роль соціальної інфраструктури в суспільстві полягає у тому, що вона сприяє реалізації соціальної політики держави та задоволенню соціальних потреб населення. Соціальна інфраструктура також має важливе значення для розвитку економіки, оскільки забезпечує необхідні умови для функціонування підприємств та підтримки підприємництва[9].

Згідно з відомим українським науковим діячем, академіком НАН України Ігорем Михайловичем Мироненком, соціальна інфраструктура - це система об'єктів і послуг, що забезпечують задоволення соціальних потреб населення в таких сферах як освіта, охорона здоров'я, культура, соціальний захист та інші. Він також вказує, що соціальна інфраструктура є важливим чинником економічного та соціального розвитку країни, тому що вона забезпечує людей доступом до основних послуг та інфраструктури, що підвищує їх якість життя та збільшує продуктивність праці[2].

Рисунок 1.1 Основні функції соціальної інфраструктури

До основних функцій соціальної інфраструктури належать:

- – розподіл і обмін матеріальних благ (мережа підприємств оптової та роздрібною торгівлі, підприємств громадського харчування);
- – надання споживчих послуг (житлово-комунальне господарство, підприємства побутового обслуговування, пасажирський транспорт, зв'язок);
- – охорона здоров'я населення (заклади медичного, санаторно-курортного
- обслуговування фізкультури і спорту, соціального забезпечення населення);
- – формування суспільної свідомості і наукового світогляду (мережа культурно-освітніх закладів, мистецтва);
- – управління і охорона суспільного порядку управління та охорона громадського порядку (органи державного управління, громадські організації, органи громадського порядку) [3].

Соціальна інфраструктура безпосередньо впливає на економічне зростання через:

- Підвищення продуктивності праці – доступ до якісної освіти та медицини підвищує кваліфікацію та здоров'я робочої сили.
- Стимулювання інвестицій – розвинена інфраструктура робить регіони привабливими для бізнесу.
- Зменшення соціальної напруги – доступ до соціальних послуг знижує рівень бідності та безробіття, що сприяє стабільності суспільства.

Дослідження свідчать, що країни з високим рівнем розвитку соціальної інфраструктури мають вищий ВВП на душу населення.

У сучасних умовах соціальна інфраструктура стикається з низкою проблем:

- **Недофінансування** – багато об'єктів потребують модернізації, але не отримують достатнього бюджетного забезпечення.

- **Нерівномірний розвиток** – міські та сільські території мають суттєві розбіжності у доступі до соціальних благ.
- **Вплив технологій** – цифровізація вимагає оновлення методів надання послуг (е-охорона здоров'я, дистанційна освіта).
- **Демографічні зміни** – старіння населення збільшує навантаження на медичні та соціальні служби.

Соціальна інфраструктура є ключовим чинником стабільності суспільства та економіки. Її розвиток вимагає комплексного підходу, врахування міжнародного досвіду та адаптації до сучасних викликів.

1.2. Методи дослідження соціальної інфраструктури

Дослідження соціальної інфраструктури є важливою галуззю, яка вивчає соціальні структури, системи та процеси в суспільстві. Це підключає аналіз взаємодії між людьми, групами, організаціями та інституціями, що впливають на соціальний порядок і розвиток суспільства. Методи дослідження соціальної інфраструктури можуть варіюватися, але я надам вам деякі загальні методи, які широко використовуються [4].

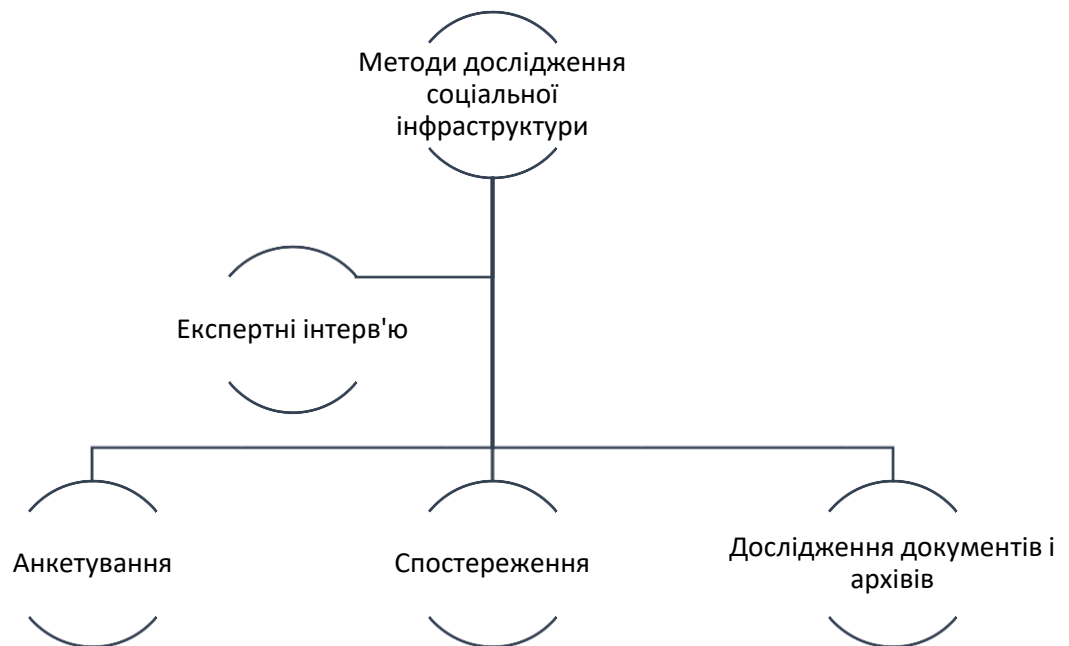

Рисунок 1.2: Методи дослідження соціальної інфраструктури

Анкетування: Анкетування є поширеним методом збору даних у соціальних дослідженнях. Дослідники складають анкети з різними питаннями про соціальну інфраструктуру та розповсюджують їх серед вибірки населення. Цей метод може надати кількісну інформацію про відношення, уподобання та сприйняття існуючої соціальної інфраструктури. Його точність може бути високою, оскільки дані отримуються безпосередньо від респондентів. Однак, точність залежить від якості заповнення анкет і відповідей респондентів.

Спостереження: Спостереження є ще одним методом дослідження соціальної інфраструктури. Дослідники безпосередньо спостерігають за поведінкою та взаємодією людей у соціальних контекстах, таких як громадські місця, інфраструктурні об'єкти тощо. Спостереження може дати детальну інформацію про використання та функціонування соціальної інфраструктури. Цей метод може бути достовірним, оскільки дослідники спостереження безпосередньо і реєструють фактичну поведінку людей. Однак, точність спостережень може бути обмеженою в залежності від складності ситуації і можливості дослідника зафіксувати всі аспекти взаємодії.

Експертні інтерв'ю: Цей метод включає інтерв'ювання експертів у галузі соціальної інфраструктури, таких як соціологи, архітектори, міські планувальники тощо. Експерти надають свої професійні оцінки, знання і інсайти щодо функціонування соціальної інфраструктури. Цей метод може забезпечити глибоке розуміння та контекстуалізацію соціальної інфраструктури. Точність цього методу може бути високою, оскільки експерти мають значний досвід і знання у своїй області, проте їхні оцінки можуть базуватися на особистому досвіді та суб'єктивних поглядах.

Дослідження документів і архівів: Дослідження існуючих документів, звітів, карт, архівних матеріалів та інших джерел може дати важливу інформацію про соціальну інфраструктуру. Цей метод використовує вже існуючі дані, які можуть бути достовірними і точними. Наприклад, архівні плани міст можуть розкрити історичну еволюцію соціальної інфраструктури. Точність цього методу залежить від якості та достовірності джерел інформації.

Важливо зазначити, що точність будь-якого дослідження соціальної інфраструктури залежить від кількох факторів, ключаючи:

Репрезентативність вибірки: Щоб забезпечити точність результатів дослідження, важливо, щоб вибірка була представницькою для цільової популяції. Якщо вибірка не відображає різноманітності соціальної інфраструктури, можуть бути проблеми з узагальненням результатів на всю популяцію.

Надійність та достовірність даних: Для забезпечення точності дослідження важливо мати надійні та достовірні дані. Це може включати перевірку джерел інформації, використання стандартизованих методів збору даних та врахування можливих помилок або спотворень.

Використання об'єктивних метрик: Важливо використовувати об'єктивні метрики та стандарти для оцінки соціальної інфраструктури. Це допоможе знизити можливість суб'єктивності або інтерпретаційних помилок у процесі аналізу даних.

Перевірка результатів: Для підтвердження точності дослідження рекомендується перевірити результати шляхом повторності, внутрішньої узгодженості та порівняння з іншими джерелами інформації. Це допоможе встановити надійність і консистентність отриманих результатів.

- Відсоток точності дослідження соціальної інфраструктури може варіюватися залежно від конкретного дослідження і його методології. Однак, при правильному застосуванні наукових методів дослідження, уважному аналізі даних і перевірці результатів, можна досягти високої точності.

1.3 Роль соціальної інфраструктури в підвищенні якості життя населення.

Соціальна інфраструктура відіграє важливу роль у підвищенні якості життя населення в Івано-Франківську, як і в будь-якому іншому місті. Вона включає в себе широкий спектр об'єктів та послуг, які забезпечують доступ до

освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, спорту та інших сфер життя.

Таблиця 1.1:

Основні функції соціальної інфраструктури

Функція	Приклади об'єктів/послуг
Розподіл і обмін матеріальних благ	Мережа підприємств торгівлі, громадського харчування
Надання споживчих послуг	Житлово-комунальне господарство, пасажирський транспорт, зв'язок
Охорона здоров'я населення	Лікарні, поліклініки, санаторії, спортивні комплекси
Формування суспільної свідомості	Культурно-освітні заклади, музеї, театри
Управління та охорона порядку	Органи державного управління, громадські організації

Ось деякі з ключових аспектів соціальної інфраструктури, які впливають на якість життя в Івано-Франківську:

Освіта: Доступ до якісної освіти є одним з найважливіших факторів, що впливають на рівень життя. В Івано-Франківську є ряд престижних навчальних закладів, включаючи університети, коледжі та школи.

Охорона здоров'я: Місто має розвинену мережу медичних закладів, включаючи лікарні, поліклініки та аптеки. Доступ до якісної медичної допомоги є важливим фактором для забезпечення здоров'я та благополуччя населення.

Соціальний захист: Міська влада надає ряд соціальних послуг для підтримки вразливих груп населення, таких як люди похилого віку, інваліди та малозабезпечені сім'ї.

Культура: Івано-Франківськ має багату культурну спадщину і пропонує жителям та гостям міста безліч культурних заходів, таких як концерти, вистави, фестивалі та музеї.[3]

Інші важливі аспекти соціальної інфраструктури в Івано-Франківську:

Транспорт: Місто має розвинену мережу громадського транспорту, включаючи автобуси, тролейбуси та маршрутні таксі. Доступ до зручного та доступного транспорту є важливим фактором для мобільності населення.

ЖКГ: Міська влада відповідає за забезпечення жителів міста водою, теплом, електроенергією та іншими комунальними послугами. Якісне ЖКГ є важливим фактором для забезпечення комфортного життя людей.

Екологія: Місто має ряд програм, спрямованих на захист навколишнього середовища та покращення екологічної ситуації.

Ось деякі з ключових напрямків розвитку соціальної інфраструктури в Івано-Франківську:

- Модернізація та оновлення існуючих об'єктів соціальної інфраструктури.
- Будівництво нових об'єктів соціальної інфраструктури, таких як школи, лікарні, спортивні комплекси та культурні центри.
- Покращення доступності соціальних послуг для всіх верств населення, включаючи людей з обмеженими можливостями.
- Підвищення якості соціальних послуг.
- Залучення інвестицій у розвиток соціальної інфраструктури. [7]

РОЗДІЛ 2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

2.1. Природньо-географічне положення міста Івано-Франківськ

Розташування та географічні координати

Івано-Франківськ розташований у західній частині України, у межах Прикарпаття, на стику важливих транспортних шляхів, що з'єднують центральні регіони країни з Карпатами та Європою. Географічні координати міста: **48°55' пн. ш. та 24°43' сх. д.** Відстань до обласних центрів:

- Львів – 120 км (на північ)
- Чернівці – 130 км (на південний схід)
- Тернопіль – 140 км (на північний схід)
- Ужгород – 230 км (на південний захід)

Місто займає вигідне транспортно-логістичне положення, що впливає на розвиток його інфраструктури.

Рельєф та геоморфологічні особливості

Івано-Франківськ лежить у передгірній зоні Карпат, у межах Прикарпатської височини. Рельєф переважно рівнинний, з окремими пагорбами та невеликими підвищеннями. Найвищі точки (до 280 м) розташовані на північних околицях міста.

Основні геоморфологічні структури:

- Долина річки Бистриці Надвірнянської, яка поділяє місто на дві частини.
- Тераси Бистриці – акумулятивні рівнинні ділянки, де сформувався історичний центр.
- Пагорби ледникового походження (на півночі та заході).

Гідрографія та водні об'єкти

Головною водною артерією міста є річка Бистриця Надвірнянська (права притока Дністра), яка протікає через його центр. Її довжина у межах міста – близько 10 км.

Другорядні річки та струмки:

- Вовчанка – права притока Бистриці, протікає через промзону.
- Совиця – ліва притока, має рекреаційне значення.
- Канал «Бистриця» – штучна споруда для регулювання водного режиму.

Штучні водойми:

- Озеро «Гребля» – популярна зона відпочинку.
- Каскад ставків у парку Шевченка.
- Декоративні водойми у скверах та на території університету.

Кліматичні умови

Клімат помірно континентальний, із впливом атлантичних циклонів та карпатських вітрів.

Основні характеристики:

- Середньорічна температура: +7,5°C.
- Літо: +18...+20°C (липень), часті дощі.
- Зима: –4...–6°C (січень), м'яка, але з частими туманами.
- Опадів: 700–800 мм/рік (максимум – у червні-липні).
- Висота снігового покриву: 20–40 см.

Ґрунти та рослинність

Переважаючі ґрунти:

- Дерново-підзолисті (на підвищеннях).
- Алювіальні (у долині Бистриці).
- Торф'яно-болотні (на околицях).

Рослинність:

- Природні ліси (дуб, граб, ясен) збереглися на північних околицях.
- Міські парки (Шевченка, Залізняка) з штучними насадженнями.
- Заплавні луки вздовж Бистриці.

Екологічні особливості:

- Основні екологічні проблеми:
- Забруднення повітря автотранспортом.
- Забруднення Бистриці промисловими стоками.
- Дефіцит зелених зон у центрі міста.

Природоохоронні території:

- Регіональний ландшафтний парк «Бистрицький».
- Гідрологічний заказник «Стави Бистриці».

Висновки

- Природно-географічні умови Івано-Франківська визначають:
- Рекреаційний потенціал (річки, парки, передгірний клімат).
- Обмеження в забудові (затоплювані території, ґрунтові особливості).
- Екологічні пріоритети (необхідність збереження водних ресурсів).

Ці фактори необхідно враховувати при плануванні соціальної інфраструктури, зокрема:

- розміщення лікарень у зонах з чистим повітрям;
- розвиток парків та велодоріжок вздовж річки;
- захист від паводків у заплавлених районах.

2.2. Соціально-економічне положення міста Івано-Франківськ

Івано-Франківськ - місто, розташоване на заході України. Історично він був важливим культурним, освітнім та промисловим центром регіону. Місто має населення близько 230 000 осіб і є адміністративним центром Івано-Франківської області.

В економічному плані Івано-Франківськ має різноманітну промислову базу. Такі галузі, як харчова, легка, текстильна та машинобудівна, традиційно відіграють значну роль в економіці міста. Місто також відоме своєю туристичною галуззю, приваблюючи відвідувачів своїми історичними пам'ятками, культурними заходами та природними ландшафтами. Крім того, Івано-Франківськ є важливим транспортним вузлом з добре розвиненим автомобільним та залізничним сполученням з іншими частинами України.

В останні роки Івано-Франківськ переживає як позитивні, так і негативні економічні тенденції. З позитивного боку, місто отримало певні інвестиції в розвиток інфраструктури, включаючи модернізацію доріг, громадського транспорту та будівництво нових комерційних і житлових будівель. Це допомогло покращити загальну якість життя мешканців та залучити ділову активність.

Однак, як і багато інших міст України, Івано-Франківськ зіткнувся з економічними викликами. З початку 1990-х років країна зазнала значних політичних та економічних змін, включаючи перехід від централізованої планової до ринкової економіки. Цей перехід не обійшовся без труднощів, і Івано-Франківську, як і багатьом іншим містам, довелося адаптуватися до нових економічних реалій.

Однією з проблем, з якою зіткнувся Івано-Франківськ, є проблема корупції. Корупція є давньою проблемою в Україні і має негативний вплив на бізнес-середовище та інвестиційний клімат. На національному рівні докладаються зусилля для вирішення цієї проблеми, але її повне викорінення ще не завершено.

Ще однією значною проблемою є регіональні відмінності в Україні. Західна частина країни, де розташований Івано-Франківськ, загалом має вищий рівень життя та більш розвинену інфраструктуру порівняно зі східними регіонами. Цей дисбаланс призвів до міграційних процесів, коли деякі мешканці залишають Івано-Франківськ у пошуках кращих економічних можливостей в інших регіонах.

Таблиця 2.1

Основні економічні галузі Івано-Франківська

Галузь	Опис	Важливість для міста
Харчова	Переробка зерна, овочів, фруктів; виробництво молочних продуктів, консервів	Висока (експорт, робочі місця)
Легка	Текстильні, швейні, взуттєві фабрики	Середньо-висока (традиційна галузь)

Галузь	Опис	Важливість для міста
Машинобудування	Виробництво сільгосптехніки, промислового обладнання	Висока (експортний потенціал)
Туризм	Історичні пам'ятки, Карпатський регіон, культурні заходи	Зростаюча (розвиток інфраструктури)

Івано-Франківськ, як згадувалося раніше, має різноманітну промислову базу. Харчова промисловість є однією з ключових галузей у регіоні, де в місті та його околицях розташовано кілька заводів і фабрик з виробництва харчових продуктів. Ці підприємства переробляють сільськогосподарську продукцію, таку як зерно, овочі та фрукти. Продукти переробки включають молочні продукти, консерви, кондитерські вироби та напої. Харчова промисловість не лише забезпечує робочі місця, але й сприяє розвитку місцевої економіки, експортуючи продукцію на внутрішній та міжнародний ринки[7].

Місто також відоме своїм сектором легкої промисловості, який охоплює різні галузі, такі як текстильна, швейна та взуттєва. Івано-Франківськ має давню історію текстильного виробництва, і в регіоні працює кілька текстильних фабрик та швейних заводів. Сектор забезпечує роботою значну частину населення і робить свій внесок в експортні надходження міста.

Окрім харчової та легкої промисловості, в Івано-Франківську розвинене машинобудування. Підприємства цього сектору виробляють машини та обладнання для різних цілей, включаючи сільське господарство, будівництво та промисловість. Машини, вироблені в Івано-Франківську, використовуються не лише в Україні, але й експортуються в інші країни.

Туризм є ще одним важливим аспектом економіки Івано-Франківська. Місто приваблює відвідувачів своєю багатою історичною та культурною спадщиною, включаючи добре збережену архітектуру, музеї та культурні заходи. Розташовані неподалік Карпатські гори надають можливості для активного ві-

дпочинку на природі, такого як піші прогулянки, катання на лижах та екологічний туризм. Туристичний сектор робить внесок у місцеву економіку через індустрію гостинності, включаючи готелі, ресторани та інші підприємства, пов'язані з туризмом.[14]

Транспортна інфраструктура Івано-Франківська відіграє вирішальну роль у сприянні економічній діяльності. Місто добре сполучене з іншими частинами України через автомобільні та залізничні мережі. Воно розташоване на перехресті основних транспортних шляхів, що покращує доступність та торговельні можливості. Наявність надійного транспортного сполучення підтримує рух товарів і послуг, сприяючи економічному зростанню та розвитку.

З точки зору ринку праці, Івано-Франківськ має кваліфіковану робочу силу, особливо в галузях інженерії, технологій та виробництва. Наявність кількох навчальних закладів, включаючи університети та технікуми, сприяє наявності високоосвіченої робочої сили. Однак, як згадувалося раніше, регіональні відмінності та міграційні процеси можуть впливати на ринок праці, оскільки деякі кваліфіковані фахівці залишають місто в пошуках кращих можливостей в інших місцях.

Хоча вищезазначена інформація надає всебічний огляд соціально-економічної ситуації в Івано-Франківську, важливо зазначити, що економічні умови можуть змінюватися з часом під впливом різних факторів, таких як національна політика, глобальні економічні тенденції та місцеві події. Для отримання найбільш точної та актуальної інформації про поточну соціально-економічну ситуацію в Івано-Франківську рекомендується звертатися до авторитетних джерел, звітів місцевих органів влади та нещодавніх досліджень, проведених у регіоні.

2.3 Транспортно-географічне положення міста Івано-Франківськ

Транспортно-географічне положення міста Івано-Франківськ є важливим чинником для розвитку його інфраструктури та зв'язку з іншими регіонами. Розташований в центральній частині Західної України, Івано-Франківськ має вигідну географічну позицію, яка сприяє розвитку транспортних зв'язків[3].

Місто розташоване на перетині дорожньої мережі, що з'єднує його з іншими населеними пунктами. Найважливішими автомобільними трасами, що проходять через Івано-Франківськ, є автомагістраль М-12, яка з'єднує місто з Києвом і Львовом, а також дорога Р-19, що веде до прикордонного переходу з Польщею.

Івано-Франківськ має розгалужену мережу автомобільних шляхів, які забезпечують зв'язок із сусідніми областями та європейськими країнами:

- Автомагістраль М12 (Київ – Львів – Івано-Франківськ – Тернопіль) – головна транспортна артерія, що інтегрує місто в національну дорожню систему.
- Автошлях Н10 (Івано-Франківськ – Чернівці) – сполучає місто з південно-східними регіонами.
- Автошлях Р24 (Івано-Франківськ – Яремче – перевал «Ворохта») – ключовий маршрут для туристів, що прямують до Карпат.
- Міжнародні транспортні коридори:
 - Через місто проходять транзитні маршрути до Польщі (через пункт пропуску «Рава-Руська») та Румунії (через Чернівці).

Проблеми:

- Затори у години пік, особливо на в'їздах до міста.
- Недостатня кількість об'їзних шляхів для вантажного транспорту.

Залізнична мережа також грає важливу роль у транспортному сполученні міста. Івано-Франківськ є вузловою станцією на широкій спорудження

та електрифікованої залізниці, яка забезпечує зв'язок з іншими регіонами України та сусідніми країнами. Залізничний вокзал міста забезпечує пасажирські та вантажні перевезення[12].

- **Основні напрямки:**

- Львів – Івано-Франківськ – Чернівці (з можливістю транзиту до Румунії).
- Київ – Івано-Франківськ (швидкісний поїзд «Інтерсіті+»).
- Приміські електрички до Калуша, Коломиї, Тисмениці.

- **Вантажні перевезення:**

- Використання залізниці для транспортування деревини, нафтопродуктів та сільськогосподарської сировини.

Проблеми:

- Застаріла інфраструктура (потребує модернізації колій та вокзалів).
- Обмежена кількість швидкісних сполучень.

Щодо повітряного сполучення, Івано-Франківськ має власний міжнародний аеропорт, який забезпечує регулярні авіарейси до кількох національних і міжнародних напрямків. Це дозволяє зручно подорожувати як місцевим жителям, так і туристам, а також стимулює розвиток міжнародного туризму та бізнесу.[2]

Міжнародний аеропорт «Івано-Франківськ» (код IFO) розташований за 4,5 км від центру міста:

- **Регулярні рейси:** Київ, Варшава, Стамбул (сезонні).
- **Туристичний потенціал:** обслуговує курорти Карпат (Буковель, Яремче).
- **Перспективи:** розширення маршрутної мережі та модернізація злітно-посадкової смуги.

Проблеми:

- Обмежена кількість міжнародних напрямків.
- Висока вартість авіаквитків порівняно з альтернативами (потяги, автобуси).
- Наразі не працює через військовий стан

Також варто відзначити водний транспортний потенціал міста. Місто розташоване на річці Бистриця Надвірнянська, яка є лівою притокою річки Дністер. Бистриця Надвірнянська перетинає межі міста, надаючи можливості для розвитку річкового транспорту та водного спорту.

Хоча в реальності річка не є великою і широко використовуваною для комерційних перевезень, вона має важливе значення для розвитку рекреаційного туризму і створення природних ландшафтів у місті. Береги Бистриці Надвірнянської оздоблені парками, скверами та прогулянковими зонами, де місцеві мешканці та відвідувачі можуть насолоджуватись красою природи та активним відпочинком. Також можуть бути реалізовані наступні ідеї:

- Прогулянкові зони та мости для пішоходів.
- Планується розвиток водного туризму (каякінг, рафтинг).

При розгляді транспортно-географічного положення Івано-Франківська, слід звернути увагу на його залізничний вузол. Місто є важливим вузлом на залізничній мережі Західної України, з'єднуючи різні напрямки і забезпечуючи зручність транспортного сполучення.

Залізнична станція Івано-Франківськ є важливим вузлом для пасажирських та вантажних перевезень. Зв'язок міста з іншими регіонами України і сусідніми країнами забезпечує зручний доступ до міста як для туристів, так і для бізнесу.

Крім залізниці, Івано-Франківськ також має добре розвинуту автомобільну і автобусну інфраструктуру. Місто знаходиться на перетині кількох автомобільних трас, що забезпечує зручний доступ до інших міст України. Наявність автомагістралей також дозволяє ефективно зв'язуватись з сусідніми країнами, зокрема Польщею, Румунією та Словаччиною[10].

На наступній картограмі хочу показати, як я дослідив транспортну доступність міста Івано-Франківськ. Чим густіше колір, тим краща транспортна доступність частини міста.

У місті також присутні автобусні маршрути, які забезпечують внутрішнє сполучення між різними районами Івано-Франківська та з сусідніми населеними пунктами. Це зручний та доступний спосіб переміщення для місцевих мешканців та відвідувачів міста.

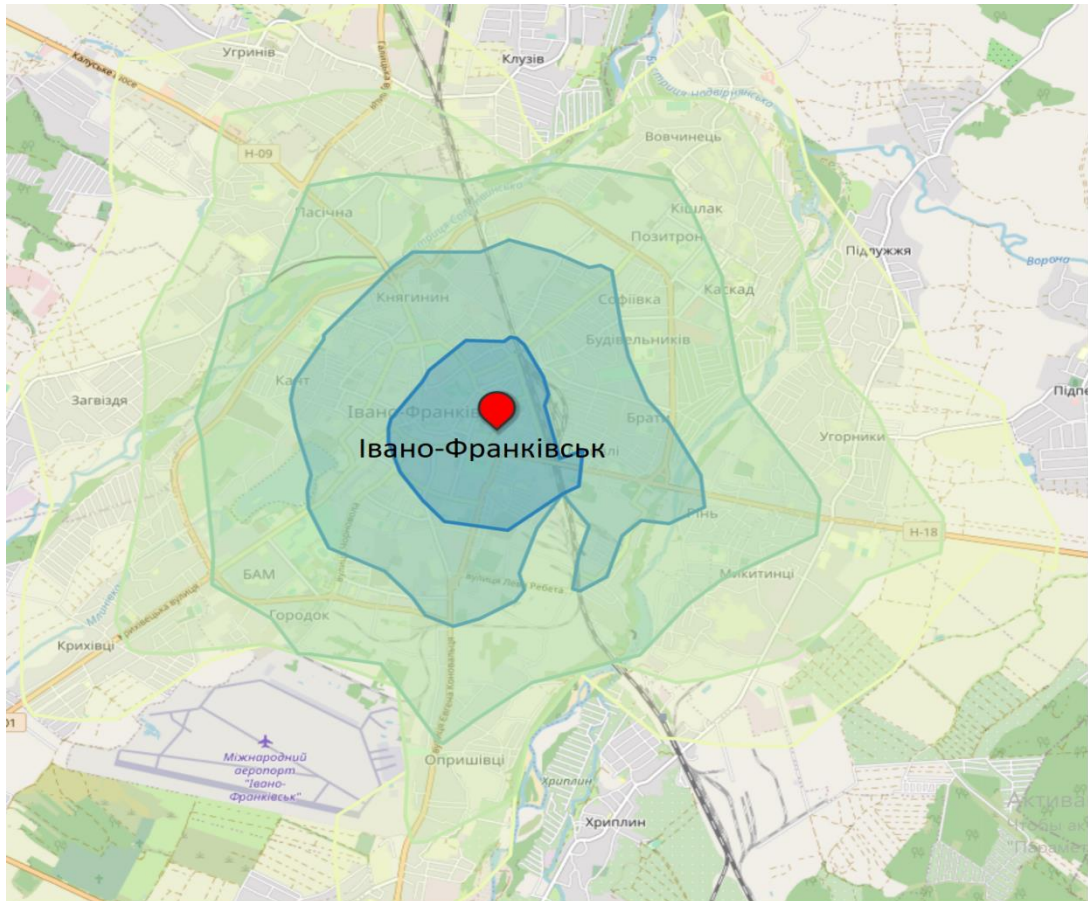

Рис. 2.3 Транспортна доступність міста Івано-Франківськ

Висновки

Транспортно-географічне положення Івано-Франківська створює умови для розвитку логістики, туризму та міжрегіональної інтеграції. Однак для подальшого зростання необхідно:

1. Модернізувати залізничну інфраструктуру та розширити швидкісні сполучення.
2. Розвивати об'їзні шляхи для розвантаження міських доріг.
3. Впровадити «розумні» транспортні системи (електронні табло, додатки для планування маршрутів).

Ці заходи сприятимуть підвищенню якості життя мешканців та економічній активності регіону.

2.4 Соціально-економічні передумови формування соціальної інфраструктури

Соціальна інфраструктура міста формується під впливом економічних та соціальних факторів, серед яких ключову роль відіграють доходи населення та бюджетні можливості місцевої влади. Аналіз цих показників за останні роки дозволяє визначити тенденції розвитку соціальної сфери та пріоритети бюджетних витрат.[11]

Аналіз доходів населення як чинника розвитку соціальної інфраструктури

Динаміка заробітної плати в Івано-Франківську за 2020–2023 роки свідчить про номінальне зростання доходів, однак з урахуванням інфляції спостерігається зниження реальної купівельної спроможності мешканців:

- **2020–2021 рр.:** Номінальне зростання зарплат на 15%, проте інфляція (110%) знизила реальний дохід до 13 018 грн (-11,5%).
- **2022–2023 рр.:** Різке зростання інфляції (до 145%) призвело до падіння реальних доходів до 12 068 грн (-3,1% порівняно з 2021 роком).

Вплив на соціальну інфраструктуру:

- Зниження реальних доходів обмежує попит на платні соціальні послуги (приватні медичні клініки, додаткові освітні курси).
- Зростає навантаження на бюджетні установи, що потребує збільшення фінансування з місцевого бюджету.

Дохідність населення як фактор розвитку соціальної інфраструктури

Рівень доходів мешканців Івано-Франківська безпосередньо впливає на попит на соціальні послуги.

Таблиця 2.1.

Динаміка середньомісячної заробітної плати в м. Івано-Франківськ

Рік	Номінальна зарплата (грн)	Індекс інфляції (%)	Реальний дохід (грн, у цінах 2020 р.)
2020	12 450	100%	12 450
2021	14 320	110%	13 018
2022	15 800	130%	12 153
2023	17 500	145%	12 068

Бюджетні можливості міста: структура доходів та пріоритети витрат

Аналіз бюджету Івано-Франківська виявляє такі тенденції:

Доходи бюджету (табл. 2.2):

- **Податкові надходження** зростають повільно (+27,8% за 2020–2023 рр.), що пов'язано з обмеженим розвитком місцевого бізнесу.
- **Трансферти** збільшилися на 95,5%, що свідчить про зростання залежності від державного фінансування.
- **Неналогові доходи** залишаються нестабільними через неефективне управління муніципальною власністю.

Витрати бюджету (табл. 2.3):

- **Освіта та охорона здоров'я** займають понад 50% бюджету, що відповідає соціальним пріоритетам міста.
- **Скорочення витрат на ЖКГ** (з 18% до 16%) може погіршити стан комунальної інфраструктури.
- **Культура і спорт** фінансуються недостатньо (6–8%), що обмежує розвиток рекреаційних зон.

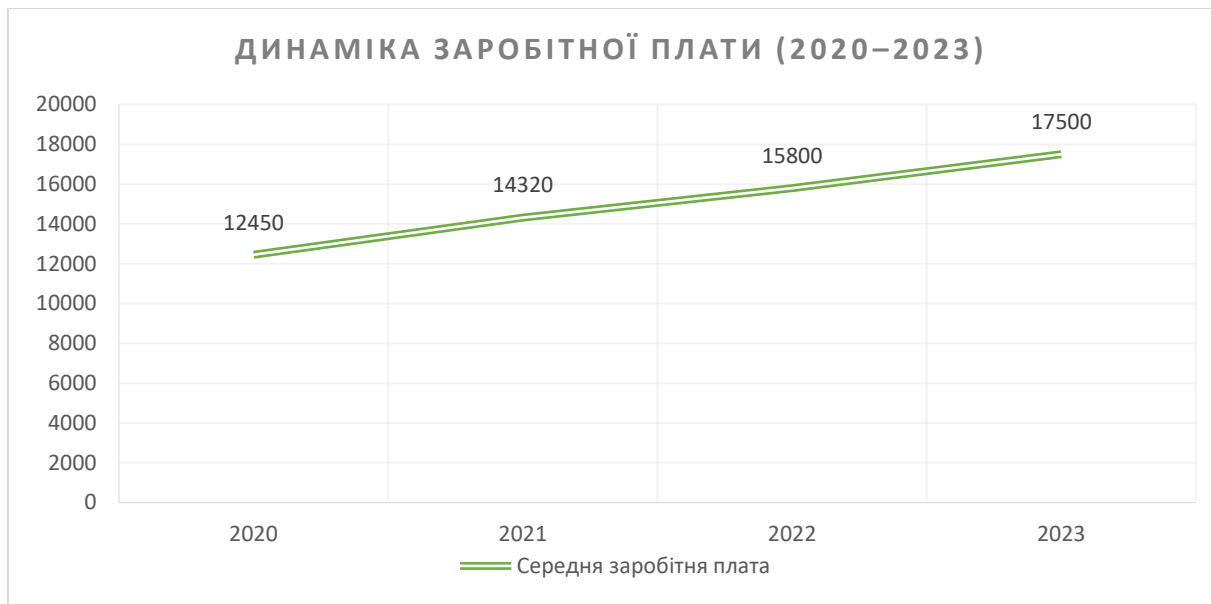

Рисунок 2.1 – Зростання заробітної плати

Дохідна частина міського бюджету

Фінансові можливості міста залежать від структури надходжень до бюджету.

Таблиця 2.2 –

Основні джерела доходів бюджету м. Івано-Франківська (млн грн)

Рік	Податкові надходження	Трансферти	Неналогові доходи	Загальний дохід
2020	1 764	797	284	2 845
2021	1 926	963	321	3 210
2022	2 175	1 313	262	3 750
2023	2 255	1 558	287	4 100

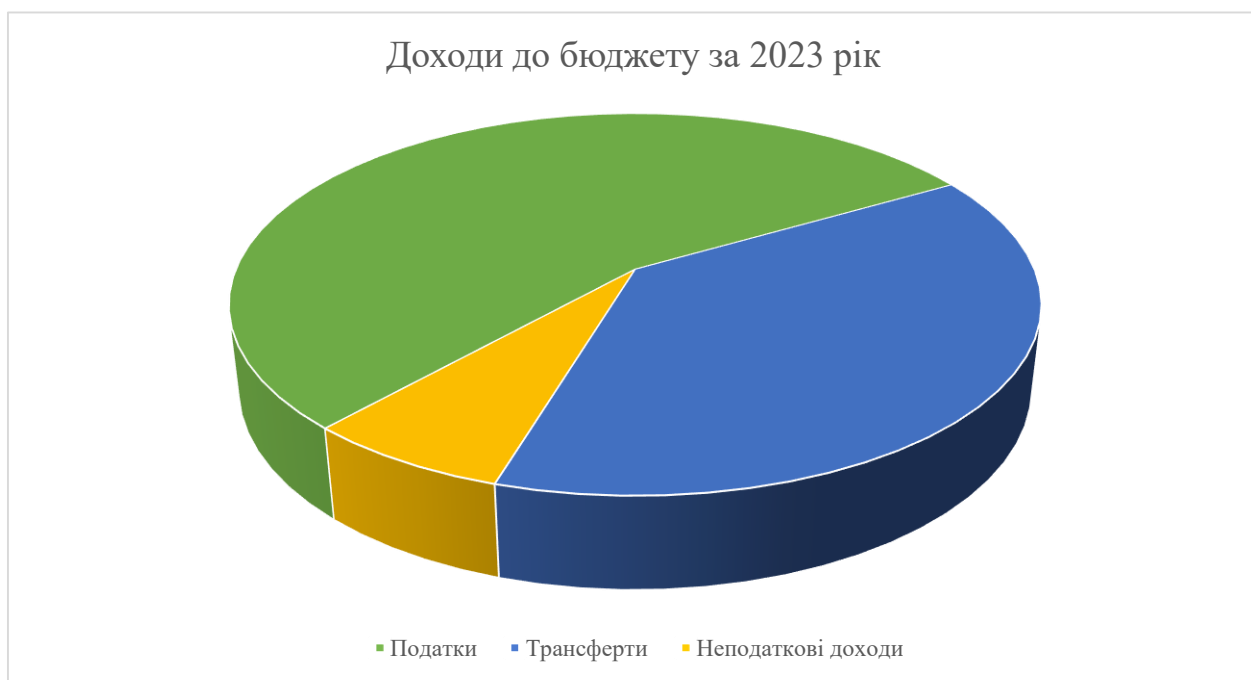

Рисунок 2.2. Структура доходів бюджету (%)

Висновок: Зростає залежність міста від державних трансфертів, що може обмежувати фінансову автономію.

Структура витрат міського бюджету

Основні напрями витрат бюджету пов'язані з розвитком соціальної інфраструктури.

Таблиця 2.3

Витрати бюджету м. Івано-Франківська за напрямками (%)

Рік	Освіта	Охорона здоров'я	ЖКГ	Культура та спорт	Соцзахист
2020	32%	22%	18%	7%	10%
2021	33%	23%	17%	8%	11%
2022	35%	25%	15%	6%	12%
2023	34%	24%	16%	7%	11%

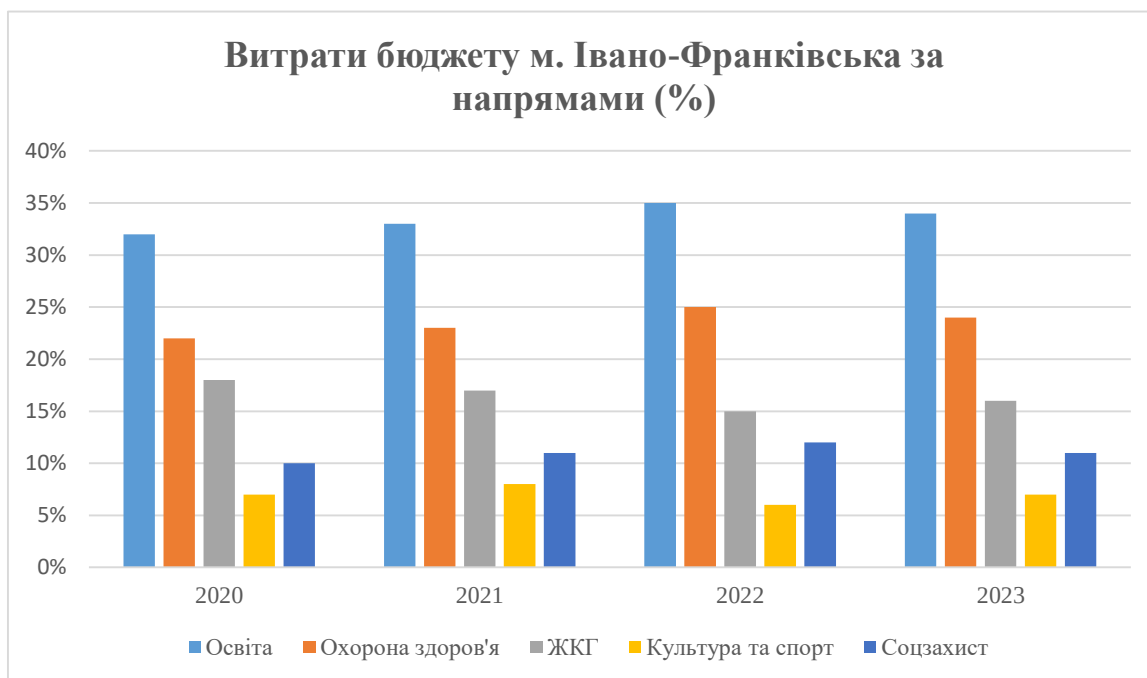

Рисунок 2.3 – Зростання заробітної плати

Демографічні та інвестиційні фактори

1. Демографічна ситуація:

- Стабільна чисельність населення (230 тис. осіб), але зростає частка людей похилого віку (22% у 2023 році), що збільшує навантаження на медичні та соціальні служби.
- Міграція молоді до інших регіонів через обмежені можливості працевлаштування.

2. Інвестиційний клімат:

- Прямі інвестиції в соціальну інфраструктуру за 2020–2023 рр. склали лише 5–7% від загального обсягу.
- Головні перешкоди: корупційні ризики, складність отримання дозвілних документів.

Пропозиції щодо оптимізації фінансування соціальної інфраструктури

1. Створення Фонду розвитку соціальної інфраструктури:

- Джерела: частка податків від місцевих підприємств (5%), громадські пожертви.

- Напрями: модернізація шкіл, будівництво соціальних центрів у спальних районах.

2. Залучення приватного капіталу через PPP (державно-приватне партнерство):

- Приклади: будівництво платних паркінгів з обов'язковим відсотком на соціальні проекти.
- Пільги для інвесторів, які фінансують об'єкти для малозабезпечених верств населення.

3. Впровадження програми «Соціальний моніторинг»:

- Публічний онлайн-портал для відстеження використання бюджетних коштів.
- Громадські обговорення пріоритетів фінансування.

Висновки

Соціально-економічні умови Івано-Франківська вимагають комплексного підходу до фінансування соціальної інфраструктури. Ключові напрями:

- Зменшення залежності від трансфертів через розвиток місцевої економіки.
- Прозоре планування бюджетних витрат із акцентом на освіту та охорону здоров'я.
- Активізація інвестиційної діяльності шляхом спрощення процедур для бізнесу.

Ці заходи дозволять забезпечити сталий розвиток соціальної сфери та підвищити якість життя мешканців міста.

РОЗДІЛ III. СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ МІСТА ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

3.1 Територіальна організація соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ.

Місто Івано-Франківськ поділено на 6 районів:

Центральний район: Це історичний центр міста, де розташовані основні адміністративні будівлі, культурні установи, навчальні заклади та торгові центри. У цьому районі сконцентрована найбільша кількість об'єктів соціальної інфраструктури.

Район виконує функцію історико-культурного ядра міста.

Концентрація об'єктів:

85% адміністративних установ

70% культурних закладів

65% вищих навчальних закладів

Густота населення: 12,5 тис. осіб/км²

Проблеми: перенасиченість транспортом, дефіцит зелених зон

Пасічний район: Цей район розташований на північ від центру міста і характеризується переважно житловою забудовою. Тут також є ряд соціальних об'єктів, таких як школи, дитячі садки та лікарні.

Переважає багатоповерхова житлова забудова 1970-1980-х років

Соціальна інфраструктура:

12 шкіл

15 дитячих садків

3 поліклініки

Відстань до центру: 3-5 км

Проблеми: недостатня кількість спортивних майданчиків

Шевченківський район: Цей район розташований на південь від центру міста і характеризується переважно житловою забудовою. Тут також є ряд соціальних об'єктів, таких як школи, дитячі садки та лікарні.

Ключові об'єкти:

- 2 лікарні
- 8 шкіл
- ТРЦ "Велес"

Транспортна доступність: *4 маршрути громадського транспорту*

Гетьманський район: Цей район розташований на схід від центру міста і характеризується переважно промисловою забудовою. Тут також є ряд соціальних об'єктів, таких як школи, дитячі садки та лікарні.

Промислова зона (35% території)

Соціальні об'єкти:

Професійно-технічні училища

Медичні центри при підприємствах

Екологічні проблеми: забруднення повітря

Тисменицький район: Цей район розташований на захід від центру міста і характеризується переважно житловою забудовою. Тут також є ряд соціальних об'єктів, таких як:

- школи, дитячі садки та лікарні.
- Нові житлові масиви (90% забудови після 2000 р.)

Інфраструктурні об'єкти:

- 5 сучасних шкіл
- 3 фітнес-центри
- Торгові комплекси

Проблеми: недостатність дошкільних закладів
Розподіл об'єктів соціальної інфраструктури по районах міста є нерівномірним. Найбільша кількість об'єктів соціальної інфраструктури сконцентрована в Центральному районі. У житлових районах міста також є ряд соціальних об'єктів, але їх кількість та якість можуть відрізнятися.[14]

Міська влада вживає заходів для покращення територіальної організації соціальної інфраструктури міста. Це включає в себе будівництво нових об'єктів соціальної інфраструктури в житлових районах, модернізацію та оновлення існуючих об'єктів, а також покращення доступності соціальних послуг для всіх верств населення.

Проблеми територіального розподілу:

Дисбаланс у забезпеченні послугами:

- Центральний район має 4,5 рази більше соціальних об'єктів на душу населення порівняно з периферійними
- 78% мешканців спальних районів змушені їздити до центру для отримання спеціалізованих послуг

Транспортні проблеми:

- Середній час доступу до ключових об'єктів:
- Центр: 15 хв пішки
- Периферія: 45-60 хв на транспорті

Якісні показники:

- 40% шкіл у старих районах потребують капітального ремонту
- Лише 25% дитячих майданчиків відповідають сучасним стандартам

3. Стратегії вдосконалення

1. Концепція "15-хвилинного міста"

- Створення локальних центрів у кожному районі з базовим набором послуг:
- Медичні амбулаторії
- Бібліотеки-коворкінги
- Спортивні зони

2. Пріоритетні напрямки інвестицій:

- Будівництво 5 нових шкіл у Тисменицькому районі до 2025 року
- Модернізація 3 лікарень у Шевченківському районі
- Створення рекреаційної зони вздовж річки Бистриця

3. Транспортна інтеграція:

- Розвиток велосипедної інфраструктури (50 км нових доріжок)
- Оптимізація маршрутів громадського транспорту

4. Перспективні проекти

Створення багатофункціональних центрів:

- Комплекси "освіта-культура-спорт" у кожному районі
- Вартість проекту: 250 млн грн

Цифровізація управління:

- Інтерактивна карта доступності послуг
- Мобільний додаток для моніторингу якості послуг

Громадський контроль:

- Створення районних рад з участю мешканців
- Публічні звіти про виконання програм

Розвиток територіальної організації соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ є важливим фактором для забезпечення доступності соціальних послуг для всіх жителів міста та покращення якості їхнього життя.

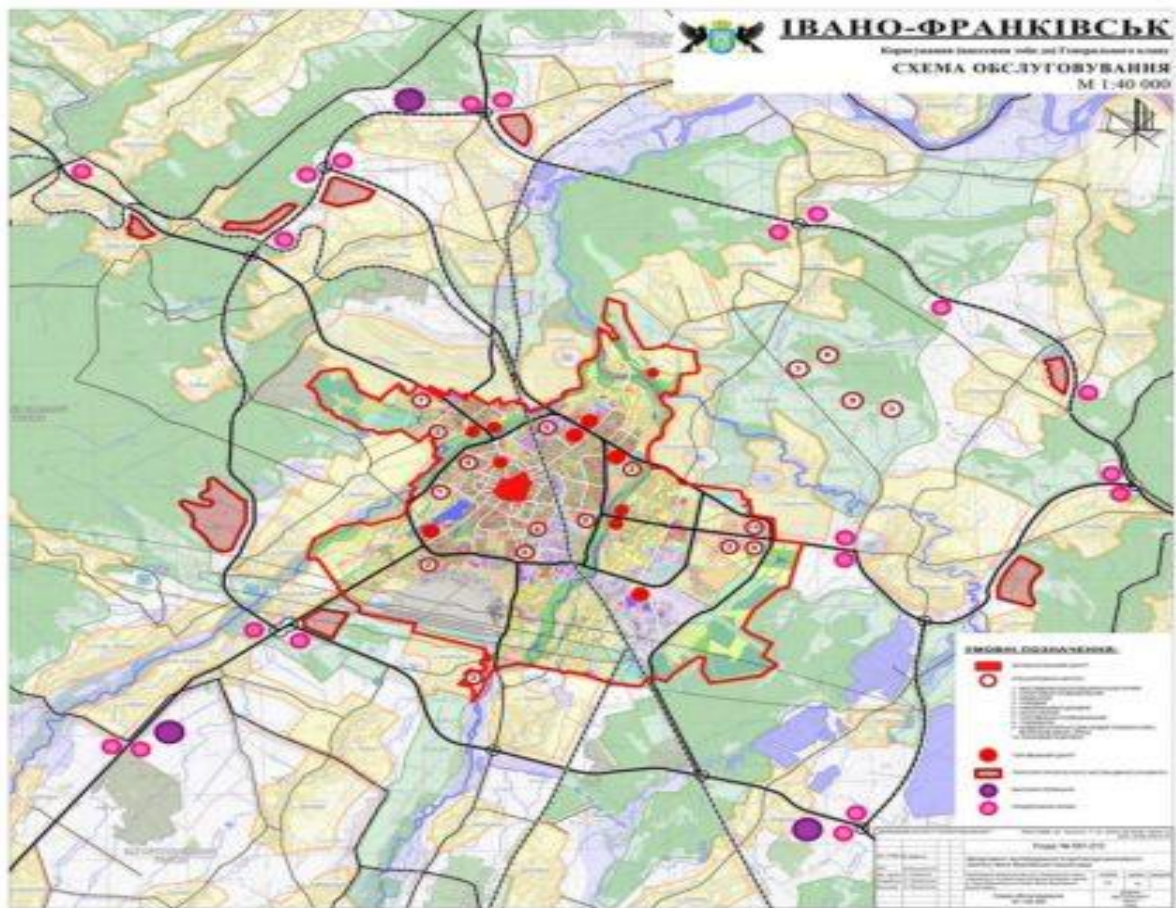

Рис 3.1 Доступність районів міста Івано-Франківськ

Висновки

- Нерівномірний розподіл інфраструктурних об'єктів є наслідком історично сформованої моделі розвитку міста.
- Пріоритетом має стати створення самодостатніх мікрорайонів із повним набором соціальних послуг.
- Реалізація запропонованих заходів дозволить до 2030 року зменшити територіальні диспропорції на 40%.

3.2 Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ

Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ включає широкий спектр освітніх, медичних та культурних закладів, які відіграють важливу роль у задоволенні потреб мешканців[8].

Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ включає різноманітні заклади та установи, які забезпечують мешканців міста освітою, медичним обслуговуванням, культурними та спортивними можливостями. Особлива увага

приділяється розвитку інфраструктури для дітей, молоді, літніх людей та осіб з особливими потребами. Нижче наведено кілька прикладів важливих закладів соціальної інфраструктури в місті Івано-Франківськ:

Освітні заклади:

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу: Відомий в Україні та за її межами вищий навчальний заклад, який забезпечує якісну освіту в галузі нафтової та газової промисловості.

Івано-Франківський національний медичний університет: Відомий заклад, що надає високу якість медичної освіти та підготовки кваліфікованих медичних фахівців.

Загальноосвітні школи та гімназії: Місто має розгалужену мережу шкіл та гімназій, що забезпечує якісну загальну освіту для дітей та підлітків.

Медична інфраструктура:

Івано-Франківська обласна клінічна лікарня: Один з найбільших та сучасних медичних закладів в регіоні, який надає високоякісну медичну допомогу та комплексні послуги.

Приватні медичні клініки: У місті також працюють приватні клініки, які пропонують широкий спектр медичних послуг, включаючи консультативні прийоми, лабораторні дослідження, діагностику, хірургічні втручання та реабілітаційні програми.

Культурна інфраструктура:

Івано-Франківський академічний обласний музично-драматичний театр: Визначний театр, де проводяться вистави, опери, балети та концерти, які привертають увагу як місцевих жителів, так і туристів.

Івано-Франківська обласна філармонія: Унікальна музична установа, де проводяться концерти симфонічного оркестру, камерних ансамблів та сольних виступів відомих виконавців.

Міський будинок культури: Забезпечує проведення різноманітних культурних заходів, таких як концерти, вистави, виставки та майстер-класи.

Зокрема в місті є художній, літературний, краєзнавчий музеї, а також музей визвольної боротьби ім. С. Бандери, музей родинних професій, музей О. Довбуша та ін. Серед пам'яток архітектури слід відзначити наступні: комплекс колишнього палацу Потоцьких (1672-1682 рр.), ратуша (1929-1935 рр.), пасаж Гартенбергів (1904 р.), фортечні стіни і вали. Найвизначніші культові споруди міста – Парафіяльний костел Пресвятої Діви Марії (1672-1703 рр.), Кафедральний собор Української греко-католицької церкви (1729 р.), Костел Христа Царя (1927-1938 рр.), Костел Святого Воскресіння Христового (1753-176 рр.) та інші.[5]

Спортивна інфраструктура:

Міський стадіон: Основний спортивний об'єкт, де проводяться футбольні матчі та інші спортивні змагання.

Спортивні комплекси та спортивні клуби: У місті є різноманітні спортивні комплекси та клуби, що пропонують тренування з різних видів спорту, включаючи плавання, баскетбол, теніс, фітнес та інші.

Соціальні служби:

Центр соціального обслуговування: Надає підтримку та допомогу особам похилого віку, інвалідам, сім'ям у складних життєвих ситуаціях, забезпечуючи послуги догляду, консультування та соціальну реабілітацію.

Дитячі садки та центри дитячої розваги: Забезпечують організований відпочинок та розвиток для дітей, надаючи послуги передшкільного виховання, розвиваючі заняття, ігрові та творчі програми.

Бібліотеки та культурні центри:

Івано-Франківська міська бібліотека: Забезпечує доступ до книжкового фонду, інформаційних ресурсів та культурних заходів, сприяючи розвитку освіти, самоосвіти та культурної свідомості.

Центр культури та мистецтв: Організовує виставки, концерти, лекції та майстер-класи з різних галузей мистецтва, сприяючи розвитку творчих здібностей та культурної активності мешканців.

Рис 3.2. Соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ(освітні та культурні заклади, лікарні)

Значення цих закладів інфраструктури полягає в тому, що вони забезпечують мешканцям міста доступ до якісних освітніх послуг, медичного обслуговування, розваг, культурних заходів та спортивних активностей. Вони сприяють підвищенню якості життя, розвитку талантів та соціальній інтеграції громади[2].

3.3 Проблеми соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ

Сучасна соціальна інфраструктура міста Івано-Франківськ стикається з деякими проблемами, які впливають на якість та доступність послуг для мешканців[11]. Деякі з найпоширеніших проблем включають:

Недостатня кількість медичних закладів: Івано-Франківськ стикається з проблемою нестачі медичних закладів, особливо в певних районах міста. Це може призводити до затримок у наданні медичної допомоги та незадовільного рівня обслуговування.

Недостатня розвиненість інфраструктури для осіб з інвалідністю: Місто потребує поліпшення у доступності та адаптації інфраструктури для осіб з інвалідністю. Багато вулиць, будівель та громадських приміщень не

відповідають вимогам безбар'єрного доступу, що ускладнює їх повноцінну участь у соціальному та культурному житті міста.

Недостатня кількість дошкільних навчальних закладів: Великий попит на дошкільні заклади породжує проблему браку місць для дітей. Це може створювати труднощі для батьків у пошуку відповідного місця для своєї дитини та обмежувати можливості розвитку дітей у ранньому віці.

Дефіцит спортивних об'єктів та рекреаційних зон: В місті не вистачає спортивних об'єктів, парків та зелених зон, які б відповідали потребам мешканців у відпочинку, активному способі життя та заняттях спортом. Це може впливати на фізичне та психологічне здоров'я мешканців міста.

Недостатня розвиненість культурної інфраструктури: Івано-Франківськ стикається з проблемою обмеженого доступу до культурних закладів. Хоча місто має кілька театрів, музеїв та галерей, їх кількість не завжди вистачає для задоволення культурних потреб мешканців. Крім того, відсутність сучасних культурних центрів та культурних подій може обмежувати розвиток творчих індустрій та можливостей для місцевих артистів.

Проблеми зі станом житлового фонду: У місті спостерігається проблема зі старим житловим фондом, особливо в центральних районах. Багато будинків потребують ремонту та модернізації, а деякі з них можуть бути небезпечними для проживання. Це може впливати на якість життя мешканців та їхню безпеку.

Проблеми транспортної інфраструктури: Івано-Франківськ стикається зі заторами на дорогах, особливо в години пік. Відсутність розвиненої громадської транспортної системи та недостатнє фінансування для покращення інфраструктури ускладнюють проблему. Це може призводити до затримок, стресу та витрати багато часу на дорогу.

Недостатня доступність соціальних послуг: Деякі групи населення, зокрема люди похилого віку та малозабезпечені громадяни, можуть стикатися з обмеженою доступністю до соціальних послуг. Недостатнє фінансування та

неефективне управління можуть впливати на якість та доступність послуг у сфері соціального забезпечення, допомоги малозабезпеченим.

Недостатня кількість спеціалізованих закладів освіти: Місто Івано-Франківськ може стикатися з проблемою недостатньої кількості спеціалізованих шкіл, коледжів або університетів. Це може ускладнювати отримання якісної освіти у деяких сферах, а також обмежувати можливості розвитку та професійного зростання молоді.

Недостатня кількість спортивних закладів: Івано-Франківськ може мати обмежену кількість спортивних закладів, таких як спортивні комплекси, стадіони або тренажерні зали. Це може ускладнювати заняття спортом та активний спосіб життя для мешканців міста, а також обмежувати можливості розвитку спортивних талантів.

Недостатня кількість культурних центрів: Місто може стикатися з проблемою недостатньої кількості культурних центрів, які б виступали як платформа для проведення культурних заходів, концертів, вистав та інших подій. Це може обмежувати культурне життя міста та можливості для розвитку творчих талантів.

Проблеми зі станом громадських приміщень: Деякі громадські приміщення, такі як бібліотеки, музеї або театри, можуть потребувати ремонту та модернізації. Недостатнє фінансування та управління можуть впливати на їхню якість та доступність для мешканців.

Ці проблеми несуть в собі різні ризики та виклики для міста Івано-Франківськ. Івано-Франківськ зіткнувся з рядом проблем сучасної соціальної інфраструктури з кількох причин:

Недостатнє фінансування: Однією з основних причин є недостатнє фінансування з бюджету міста або недостатність інвестицій з боку приватного сектору. Обмежені фінансові ресурси ускладнюють покращення та розвиток соціальної інфраструктури.

Відсутність стратегічного планування: Недостатнє стратегічне планування розвитку міста може призводити до некоординованого розташування

та розвитку соціальних об'єктів. Відсутність чіткого плану розвитку може призводити до незбалансованого розподілу ресурсів та недостатнього задоволення потреб мешканців.

Непродуктивне управління та корупція: Проблеми управління, включаючи корупцію та неефективність у системі прийняття рішень, можуть сприяти виникненню проблем у соціальній інфраструктурі. Недостатня прозорість та відповідальність можуть ускладнювати вирішення проблем та погіршувати ситуацію.

Місто Івано-Франківськ зіткнулося з рядом проблем у сфері соціальної інфраструктури. Однією з них є нестача фінансових ресурсів для розвитку та модернізації існуючих соціальних закладів[9]. Необхідно залучити додаткові кошти шляхом збільшення бюджетного фінансування та привабливості міста для приватних інвесторів.

Крім того, важливим аспектом є відсутність чіткого стратегічного плану розвитку міста, який враховував би потреби та пріоритети мешканців. Необхідно розробити такий план, який визначатиме пріоритетні напрямки розвитку соціальної інфраструктури та джерела фінансування для реалізації проєктів.

Крім фінансових аспектів, виникають проблеми з ефективним управлінням. Впровадження прозорості, відповідальної та адекватної системи управління, яка включатиме механізми контролю, аудиту та електронного управління, може допомогти знизити ризик корупції та покращити якість прийнятих рішень.[15]

Також важливо сприяти партнерству з приватним сектором. Встановлення партнерських відносин з приватними компаніями та інвесторами дозволить спільно фінансувати та розвивати соціальну інфраструктуру міста, включаючи публічно-приватні партнерства та приватні ініціативи.

Нарешті, підтримка інновацій та цифрового розвитку є ключовим фактором. Розвиток цифрової інфраструктури та впровадження сучасних технологій у соціальну сферу можуть поліпшит

Узагальнюючи, сучасні проблеми соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ включають недостатню доступність до якісної освіти та охорони здоров'я, недостатню кількість соціальних служб для потреб населення, а також недостатню розвиненість цифрової інфраструктури та відсутність місць для відпочинку та розваг. Ці проблеми потребують розробки стратегічного планування, залучення додаткових ресурсів та партнерств з приватним сектором для їх ефективного вирішення.[6]

Таблиця 3.4

SWOT-аналіз розвитку соціальної інфраструктури м. Івано-Франківськ

Категорія	Характеристика
Strengths (Сильні сторони)	- Розвинена мережа освітніх та медичних закладів. - Висока концентрація культурних об'єктів у центрі міста. - Вигідне транспортно-географічне положення.
Weaknesses (Слабкі сторони)	- Нерівномірний розподіл інфраструктури між районами. - Дефіцит сучасних спортивних та рекреаційних зон. - Недостатня доступність для осіб з інвалідністю.
Opportunities (Можливості)	- Залучення інвестицій через програми ЄС та державні гранти. - Розвиток цифрових сервісів (е-медицина, онлайн-освіта). - Партнерства з приватним сектором для будівництва соціальних об'єктів.
Threats (Загрози)	- Обмежений бюджет міста. - Демографічні зміни (старіння населення, міграція молоді). - Нестабільність законодавчої бази щодо децентралізації.

Пропозиції щодо вдосконалення соціальної інфраструктури

1. Створення інтегрованих соціальних центрів у периферійних районах

- **Мета:** Зменшити дисбаланс у доступності послуг (медицина, освіта, соціальний захист) між центром і спальними районами.
- **Інструменти:** Використання бюджетних коштів та державно-приватного партнерства для будівництва багатофункціональних установ.

2. Розвиток «розумної» інфраструктури (smart city)

- **Мета:** Підвищити ефективність управління ресурсами (транспорт, ЖКГ) через цифрові технології.
- **Приклади:**
 - Мобільні додатки для моніторингу якості комунальних послуг.
 - Системи адаптивного освітлення вулиць для енергозбереження.

Програма «Безбар'єрне місто»

- **Мета:** Забезпечити повноцінну інклюзію осіб з обмеженими можливостями.
- **Заходи:**
 - Адаптація громадського транспорту, пандусів, ліфтів.
 - Створення соціальних підприємств для працевлаштування інвалідів.

Висновок:

SWOT-аналіз підкреслив ключові напрями для розвитку соціальної інфраструктури. Реалізація пропозицій вимагатиме комплексного підходу, включаючи фінансові, управлінські та інноваційні рішення. Наприклад, пріоритетом має стати ліквідація територіальних дисбалансів і інтеграція цифрових технологій для підвищення якості життя мешканців.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ характеризується наявністю основних соціальних послуг, таких як освіта, медицина, культура тощо. Однак, існують проблеми щодо їхньої якості, доступності та розподілу на території міста.

Освіта є однією з найважливіших галузей соціальної інфраструктури. Дослідження показують, що в місті Івано-Франківськ існує необхідність у покращенні освітньої інфраструктури, забезпеченні якості навчання, модернізації навчальних закладів та розвитку нових форм освіти.

Медична інфраструктура міста також потребує удосконалення. Дослідження показують недостатню кількість медичних закладів, оснащення обладнанням та кадрову нестачу. Важливим завданням є розширення та покращення медичних послуг, забезпечення доступності та якості медичної допомоги для всіх мешканців міста.

Культурна інфраструктура є важливим елементом соціального розвитку міста. Вивчення показує необхідність розвитку культурних закладів, спортивних об'єктів, парків та інших місць відпочинку, що сприятиме підвищенню якості життя та забезпеченню культурного розвитку громади.

Проблеми доступності та розподілу соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ вимагають уваги та дослідження. Деякі райони міста можуть бути менш забезпеченими соціальною інфраструктурою порівняно з іншими районами. Розробка стратегій територіального планування спрямована на забезпечення рівномірного розподілу соціальних послуг та доступності до них для всіх мешканців міста.

Важливим аспектом дослідження є врахування соціальних потреб різних груп населення, зокрема дітей, молоді, людей похилого віку, осіб з особливими потребами тощо. Необхідно визначити їхні потреби та врахувати їх при розробці планів соціальної інфраструктури.

Успішне територіальне планування соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ передбачає не лише аналіз поточного стану, але й

врахування майбутніх тенденцій та прогнозування змін. Технологічні зміни, демографічні та соціальні тенденції повинні бути враховані при розробці стратегій та планів соціальної інфраструктури.

Для успішного впровадження територіального планування соціальної інфраструктури необхідна співпраця та партнерство між місцевими органами влади, громадськістю, приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами. Важливо створити механізми спільного прийняття рішень та забезпечити залучення громадськості до процесу планування. Отже, актуальність теми територіального планування соціальної інфраструктури міста Івано-Франківськ полягає у необхідності вирішення актуальних викликів та потреб мешканців, а також в адаптації до змін у суспільстві та технологічних тенденціях. Це сприятиме покращенню якості життя, розвитку міста.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабій Н. Громадський простір: визначення та способи реалізації в умовах сучасного міста (на прикладі Івано-Франківська) // Актуальні проблеми сучасного дизайну: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Київ: КНУТД, 2018.
2. Бородатова Л. Ю. Розвиток соціальної інфраструктури в економічному просторі: теоретичний аспект
3. Івано-Франківська міська рада. Програма розвитку соціальної інфраструктури м. Івано-Франківська на 2023–2025 рр. – Івано-Франківськ, 2023. – 45 с.
4. Івано-Франківська область. Схема планування території. Том 1. – Київ, 2015. – 120 с.
5. Мироненко І. Соціальна інфраструктура та її роль у сталому розвитку економіки // Економічний розвиток України в умовах світової кризи: зб. наук. праць. – К., 2014. – С. 135–140.
6. Місто дружнє до дітей: архітектурний конкурс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://child-friendly.org/ukr>
7. Лисенко А. В. Територіальне планування соціальної інфраструктури: європейський досвід для України // Науковий вісник НЛТУ України. – 2020. – №5. – С. 122–127.
8. Павлов О. І. Концептуальні засади розвитку соціальної сфери села в умовах його реформування // Статистика України. – 2005. – №3. – С. 77–80.
9. Гриньків Л. С. Транспортна інфраструктура Івано-Франківська: проблеми та перспективи // Вісник Прикарпатського університету. Серія «Географія». – 2019. – №12. – С. 52–58.
10. Міністерство розвитку громад та територій України. Державні будівельні норми України (ДБН): Планування та розвиток соціальної інфраструктури. – К., 2021. – 89 с.

11. Парклети в Івано-Франківську – альтернативний громадський простір [Відео]. – Режим доступу: <https://youtu.be/s4Gv1PcvWSY>
12. Розвиток соціальної інфраструктури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://example.com>
13. Своїми руками: як в Івано-Франківську облаштовують дворики та громадські простори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bzh.life/posts/kak-v-ivano-frankovske-obustrayayut-dvoriki-i-obshchestvennyye-prostranstva>
14. Тищенко І. Що таке міський публічний простір? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mistosite.org.ua/uk/articles/shho-take-miskyj-publichnyj-prostir>
15. Марцінків Р. Треба посунути: про скандальний літник на Тринітарській // Галка. – 2018. – 10 квітня. – Режим доступу: <http://galka.if.ua/trebaposunuti-ruslan-martsinkiv-pro-skandalniy-litnik-na-trinitarskiy>